

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Економічна статистика

Навчальний посібник

Харків – 2017

УДК 311:33(075.8)

ББК 65.051я73

Е 45

Рецензенти:

Л. Є. Момотюк – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, проректор з науково-педагогічної та виховної роботи Національної академії статистики, обліку та аудиту

Г. М. Коломієць – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 8 від 24 червня 2016 р.)*

Колектив авторів:

В. М. Соболев, (передм., розд. 1); **Г. С. Корепанов** (розд. 13, 14);
О. С. Корепанов (розд. 3, 4); **О. І. Кущенко** (розд. 16, 17); **Ю. О. Лазебник**
(розд. 5, 7); **О. Ю. Назарова** (розд. 10); **Т. В. Пономарьова** (розд. 12); **Т. Г. Чала**
(розд. 2, 6); **Д. І. Черненко** (розд. 8, 9); **О. А. Чуприна**
(розд. 11, 15).

Економічна статистика: навчальний посібник / В. М. Соболев, Т. Г. Чала, О. С. Корепанов та ін. ; за ред. В. М. Соболева. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 388 с.

ISBN 978-966-285-318-6

Навчальний посібник підготовлений відповідно до програми курсу «Економічна статистика» для економічних факультетів ВНЗ.

У посібнику наведена методика одержання статистичних даних, представлена система статистичних показників, порядок їх обчислення та використання для аналізу стану та розвитку економіки.

Для економістів, викладачів, аспірантів, студентів (різних форм навчання) економічних факультетів ВНЗ.

УДК 311:33(075.8)

ББК 65.051я73

ISBN 978-966-285-318-6

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2017

© Корепанов Г. С., Корепанов О. С., Кущенко О. І., Лазебник Ю. О., Назарова О. Ю., Пономарьова Т. В., Соболев В. М., Чала Т. Г., Черненко Д. І., Чуприна О. А., 2017

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2017

Зміст

Передмова.....	11
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи економічної статистики.....	14
1.1. Поняття про економічну статистику.....	14
1.2. Завдання економічної статистики й області застосування її даних.....	16
1.3. Система показників економічної статистики.....	17
Узагальнені висновки.....	20
Контрольні питання.....	20
Розділ 2. Основні класифікації економічної статистики.....	21
2.1. Сутність та завдання класифікації статистичної інформації.....	21
2.2. Створення та розвиток інтегрованої системи міжнародних статистичних класифікацій.....	25
2.3. Гармонізація статистичних класифікацій.....	29
2.4. Класифікації видів економічної діяльності (ISIC, rev. 4; NACE, rev. 2; КВЕД–2010).....	33
2.5. Класифікації продукції (СРС, rev. 2.1; СРА, rev. 2.1; СКП – 2011).....	37
2.6. Гармонізована система опису та кодування товарів – (HS; CN; УКТЗЕД – 2013).....	38
2.7. Класифікація інституціональних одиниць за секторами економіки (KICE).....	41
2.8. Основні джерела інформації про міжнародні статистичні класифікації.....	43
Узагальнені висновки.....	43
Контрольні питання.....	44
Приклади розв’язання типових задач.....	44
Тести для самоконтролю.....	46
Задачі для самостійного розв’язання.....	48
Рекомендована література.....	49
Розділ 3. Статистика трудової діяльності і трудових ресурсів.....	50
3.1. Зміст і основні завдання статистики трудової діяльності і трудових ресурсів.....	50
3.2. Статистика трудової діяльності.....	51
3.3. Поняття трудових ресурсів і їхня структура.....	54
3.4. Статистика зайнятості і безробіття.....	55
3.5. Показники недовикористання робочої сили.....	61
3.6. Статистика трудових конфліктів.....	65
Узагальнені висновки.....	66
Контрольні питання.....	67
Приклади розв’язання типових задач.....	68
Тести для самоконтролю.....	68
Задачі для самостійного розв’язання.....	70
Рекомендована література.....	73

Розділ 4. Статистика праці	74
4.1. Міжнародні стандарти статистичного вимірювання оплати праці і вартості робочої сили	74
4.2. Концепція оплати праці в СНР	83
4.3. Статистика витрат підприємств на робочу силу в Україні	85
4.4. Робочий час і його використання	86
4.5. Ефективність використання праці	89
Узагальнені висновки	95
Контрольні питання.....	95
Приклади розв'язання типових задач.....	96
Тести для самоконтролю.....	97
Задачі для самостійного розв'язання.....	99
Рекомендована література.....	101
Розділ 5. Статистика макроекономічних показників та система національних рахунків (СНР).....	102
5.1. Поняття про систему національних рахунків.....	102
5.2. Основні визначення та концепції у системі національних рахунків....	104
5.3. Загальні принципи побудови та основні рахунки системи національних рахунків.....	110
5.4. Система статистичних показників результатів функціонування економіки.....	123
Узагальнені висновки	126
Контрольні питання.....	127
Приклади розв'язання типових задач.....	128
Тести для самоконтролю.....	130
Задачі для самостійного розв'язання.....	132
Рекомендована література.....	136
Розділ 6. Методи розрахунку валового внутрішнього продукту.....	137
6.1. Виробничий метод розрахунку ВВП.....	138
6.2. Розподільний метод розрахунку ВВП.....	139
6.3. Метод кінцевого використання.....	140
6.4. Індекс фізичного обсягу ВВП як індикатор розвитку економіки.....	142
Узагальнені висновки	144
Контрольні питання.....	145
Приклади розв'язання типових задач.....	145
Тести для самоконтролю.....	148
Задачі для самостійного розв'язання.....	150
Рекомендована література.....	152
Розділ 7. Балансові таблиці «Витрати–Випуск».	153
7.1. Сутність методу «витрати – випуск» у викладі В.В. Леонтєва.....	154
7.2. Таблиці «витрати – випуск» у СНР	155
7.3. Лінійні моделі економіки. Побудова й аналіз моделі Леонтєва «витрати – випуск».....	160

Узагальнені висновки.....	167
Контрольні питання.....	168
Приклади розв'язання типових задач.....	168
Тести для самоконтролю.....	170
Задачі для самостійного розв'язання.....	172
Рекомендована література.....	174
Розділ 8. Статистика національного багатства	175
8.1. Визначення та класифікація активів в СНР. Загальна концепція національного багатства.....	175
8.2. Баланси активів і пасивів	179
8.3. Завдання й система показників статистики національного багатства...	181
8.4. Природні ресурси як компонент національного багатства.....	183
Узагальнені висновки.....	189
Контрольні питання.....	190
Приклади розв'язання типових задач.....	191
Тести для самоконтролю.....	192
Задачі для самостійного розв'язання.....	193
Рекомендована література.....	194
Розділ 9. Статистика основного капіталу й оборотних активів.....	195
9.1. Статистика основного капіталу.....	195
9.2. Статистика оборотних активів.....	200
Узагальнені висновки	203
Контрольні питання.....	203
Приклади розв'язання типових задач.....	203
Тести для самоконтролю.....	205
Задачі для самостійного розв'язання.....	207
Рекомендована література	210
Розділ 10. Статистика фінансів.....	211
10.1. Поняття, предмет і завдання статистики фінансів.....	211
10.2. Статистика державного бюджету.....	213
10.3. Статистика грошового обігу.....	217
10.4. Статистика кредиту.....	221
Узагальнені висновки	226
Контрольні питання.....	227
Приклади розв'язання типових задач.....	227
Тести для самоконтролю.....	228
Задачі для самостійного розв'язання.....	230
Рекомендована література.....	231
Розділ 11. Статистика цін та інфляції.....	232
11.1. Соціально-економічна сутність цін і задачі статистики.....	232
11.2. Індексний метод в аналізі цін.....	237
11.3. Напрями та система індексів вивчення інфляції.....	239
Узагальнені висновки	245

Контрольні питання.....	246
Приклади розв’язання типових задач.....	246
Тести для самоконтролю.....	249
Задачі для самостійного розв’язання.....	251
Рекомендована література.....	252
Розділ 12. Статистика оподаткування.....	253
12.1. Теоретичні засади статистики оподаткування.....	253
12.2. Система оподаткування в Україні.....	256
12.2.1. Податок на прибуток підприємств.....	257
12.2.2. Податок на додану вартість.....	257
12.2.3. Податок на доходи фізичних осіб.....	259
12.2.4. Акцизний податок.....	259
12.3. Система показників статистики оподаткування.....	260
Узагальнені висновки	264
Контрольні питання.....	264
Приклади розв’язання типових задач.....	265
Тести для самоконтролю.....	266
Задачі для самостійного розв’язання.....	267
Рекомендована література.....	270
Розділ 13. Статистика інвестицій	271
13.1. Сутність інвестицій та завдання їх статистичного вивчення	271
13.2. Організація та проведення державного статистичного спостереження інвестицій зовнішньоекономічної діяльності та капітальних інвестицій.....	272
13.3. Фінансові інвестиції. Класифікація цінних паперів.....	276
13.4. Обіг цінних паперів. Цілі інвестування.....	282
13.5. Статистичні характеристики цінних паперів.....	284
Узагальнені висновки	289
Контрольні питання.....	290
Приклади розв’язання типових задач.....	290
Тести для самоконтролю.....	291
Задачі для самостійного розв’язання.....	293
Рекомендована література.....	295
Розділ 14. Статистика зовнішньої торгівлі.....	296
14.1. Зміст і цілі статистики зовнішньої торгівлі.....	296
14.2. Методологія статистики зовнішньої торгівлі.....	299
14.3. Основні показники статистики зовнішньої торгівлі.....	306
14.4. База даних ООН зі статистики міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database).....	308
Узагальнені висновки	312
Контрольні питання.....	312
Приклади розв’язання типових задач.....	313

Тести для самоконтролю.....	316
Задачі для самостійного розв'язання.....	319
Рекомендована література.....	324
Розділ 15. Статистика платіжного балансу.....	325
15.1. Поняття платіжного балансу та розвиток міжнародних розрахунків..	325
15.2. Принципи побудови та джерела інформації для платіжного балансу.	329
15.3. Напрями статистичного аналізу платіжного балансу.....	332
15.4. Платіжний баланс України.....	336
Узагальнені висновки	339
Контрольні питання.....	340
Тести для самоконтролю.....	340
Задачі для самостійного розв'язання.....	341
Рекомендована література.....	342
Розділ 16. Митна статистика	343
16.1. Теоретичне обґрунтування митної статистики.....	343
16.2. Методологічні основи митної статистики.....	345
16.3. Джерела статистичної інформації митної статистики України.....	348
16.4. Система статистичних показників у митній статистиці.....	352
Узагальнені висновки	356
Контрольні питання.....	357
Приклади розв'язання типових задач.....	357
Тести для самоконтролю.....	360
Задачі для самостійного розв'язання.....	361
Рекомендована література.....	363
Розділ 17. Статистика туризму.....	364
17.1. Туризм як об'єкт статистичного дослідження.....	364
17.2. Групи статистичних показників туристської індустрії.....	366
17.3. Оцінка вкладу туристського продукту в економіку країни.....	366
Узагальнені висновки	371
Контрольні питання.....	371
Приклади розв'язання типових задач.....	372
Тести для самоконтролю.....	372
Задачі для самостійного розв'язання.....	374
Рекомендована література.....	376
Предметний покажчик.....	377
Післямова.....	383